

ใบความรู้ที่ ๔ เรื่อง เพลงพื้นบ้านภาคกลาง
 หน่วยการเรียนรู้ที่ ๑๓ เรื่อง เรียนรู้ภาษาถิ่นไทย
 แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๗ เรื่อง ครั้นเครื่องเพลงภาคกลาง
 รายวิชา ภาษาไทย รหัสวิชา ท๑๔๑๐๑ ภาคเรียนที่ ๒ ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๔

เพลงพื้นบ้านภาคกลาง

ส่วนใหญ่เป็นเพลงโต้ตอบหรือเพลงปฏิพากย์ เป็นเพลงที่หนุ่มสาวใช้ร้องโต้ตอบเกี้ยวพาราสีกัน มักร้องกันเป็นกลุ่มหรือเป็นวง ประกอบด้วย ผู้ร้องนำเพลงฝ่ายชายและฝ่ายหญิงที่เรียกว่า พ่อเพลง แม่เพลง คนอื่น ๆ เป็นลูกคู่ร้องรับให้จังหวะด้วยการปรบมือ หรือใช้เครื่องดนตรีประกอบจังหวะ เช่น กรับ ฉิ่ง เพลงโต้ตอบนี้นำมาร้องเล่นในโอกาสต่าง ๆ ตามเทศกาล หรือในเวลาที่มาวมกลุ่มกัน เพื่อทำกิจกรรมอย่างใดอย่างหนึ่ง บางเพลงก็ใช้ร้องเล่นไม่จำกัดเทศกาล มี ๕ กลุ่ม คือ

๑. เพลงที่นิยมร้องเล่นในฤดูน้ำหลาก เทศกาลกฐินและผ้าป่า ในช่วงเทศกาลออกพรรษา

- ๑) เพลงเรือ (พระนครศรีอยุธยา อ่างทอง สิงห์บุรี สุพรรณบุรี ลพบุรี)
- ๒) เพลงเครื่องท่อน เพลงไก่อ่า (พระนครศรีอยุธยา)
- ๓) เพลงหน้าเอย เพลงยี่มเอย เพลงโซ่ (นครนายก)
- ๔) เพลงรำพาข้าวสาร (ปทุมธานี)

เพลงเรือ

๒. เพลงที่นิยมเล่นในเทศกาลเก็บเกี่ยว เป็นเพลงที่ร้องเล่นเวลาลงแขกเกี่ยวข้าวและนวดข้าว

๑) เพลงเกี่ยวข้าว เพลงกัม (อ่างทอง สุพรรณบุรี)

๒) เพลงเต็นกำ (อ่างทอง พระนครศรีอยุธยา)

๓) เพลงเต็นกำรำเคียว (นครสวรรค์)

๓. เพลงที่นิยมเล่นในเทศกาลสงกรานต์

๑) เพลงพวงมาลัย (นครปฐม เพชรบุรี กาญจนบุรี อ่างทอง นครสวรรค์)

๒) เพลงระบำ เพลงระบำบ้านไร่ (พระนครศรีอยุธยา ลพบุรี อ่างทอง สุพรรณบุรี)

๓) เพลงคล้องช้าง (สุพรรณบุรี กาญจนบุรี นครปฐม)

๔) เพลงเหย่อย (กาญจนบุรี)

๔. เพลงที่ใช้ร้องเวลารวมกันทำกิจกรรมอย่างหนึ่ง

๑) เพลงโซลกแป้ง (ร้องโต้ตอบกันเวลาลงแขกโซลกแป้งทำขนมจีน ในงานทำบุญ ของชาวอ่างทอง ชวานครสวรรค์)

๒) เพลงแห่นาคหรือสังนาค (ร้องกันทั่วไปในงานบวชนาคหรือรับไปทำขวัญนาค)

เพลงลำตัด

๕. เพลงที่ร้องเล่นไม่จำกัดเทศกาล

๑) เพลงเทพทอง (เป็นเพลงพื้นบ้านที่เก่าที่สุด ตามหลักฐานในวรรณคดีและหนังสือเก่าบันทึกไว้ว่า นิยมเล่นตั้งแต่สมัยอยุธยา สมัยธนบุรี สมัยรัตนโกสินทร์ จนถึง รัชกาลที่ ๖)

๒) เพลงลำตัด ๓) เพลงโนเนโนนาต ๔) เพลงปรบไก่ ๕) เพลงฉ่อย

๖) เพลงอีแซว ๗) เพลงรำโทน

๘) เพลงสำหรับเด็ก (เพลงกล่อมเด็ก เพลงปลอบเด็ก เพลงประกอบการละเล่นเด็ก)

เพลงอีแซวสอนภาษาไทย

คำร้อง : นิพนธ์ รักรุ่ง

เอ๋ย...ส่งสำเนียงเสียงแจ้วเพลงอีแซวในตำนาน...

น้ำเสียงกังวานหวานจังหวะว่องไว...

พบกับครูธีระพลนักเรียนทุกคนต่างรู้

ในวิชาของครูเรียนรู้ภาษาไทย

มาโรงเรียนทุกวันพากันฮาเฮ

สนุกสนานไม่จำเจเพราะครูสอนถูกใจ

รู้จักเพลงพื้นบ้านเป็นหลักฐานมีมา

ตั้งแต่คราวปู่ย่าดำรับตำราเขียนไว้

เนื้อหาวันนี้ นับว่ามีคุณค่า...

มาส่งเสริมรักษาอนุรักษกันสืบไป...

